

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lönegarantilagen, av 7 och 26 § i lagen om lönegaranti för sjömän och av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lönegarantilagen, av 7 och 26 § i lagen om lönegaranti för sjömän och av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (RP 196/2016 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- äldre regeringssekreterare Nico Steiner, arbets- och näringsministeriet
- expert Mikko Räsänen, Finlands näringsliv rf
- juridisk ombudsman Atte Rytönen, Företagarna i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Skatteförvaltningen
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- Akava rf
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Finlands Maskinbefälsförbund ry
- Rederierna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lönegarantilagen, lagen om lönegaranti för sjömän och lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi ändras. Enligt propositionen ska sådana ändringar göras i lönegarantilagarna som behövs för att säkerställa arbetstagarnas rättssäkerhet för att systemet med lönegaranti inte ska utgöra ett hinder för de överlevnadsavtal som avses i det konkurrenskraftsavtal som arbetsmarknadsorganisationerna ingått. I propositionen föreslås dessutom ändringar som ger lönegarantimyndigheten en möjlighet att utnyttja de fullgöranderapporter som Enheten för utredning av grå ekonomi producerar.

Betänkande AjUB 9/2016 rd

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Ändringar i systemet med lönegaranti

Syftet med de föreslagna ändringarna är att vissa bestämmelser som gäller systemet med lönegaranti inte ska vara ett hinder för att ingå sådana överlevnadsavtal som avses i konkurrenskraftsavtalet. Överlevnadsavtal för viss tid med försämrade anställningsvillkor kan ingås för att trygga ett företags verksamhetsbetingelser och arbetstillfällen. I avtalet kan man komma överens om att skjuta fram utbetalningen av vissa löneförmåner, såsom semesterpenningen. Nu behövs det lagändringar av två skäl. För det första har avtalen om att flytta förfallodagen inte alltid ansetts vara bindande för lönegarantimyndigheten. För det andra kan lönegarantimyndigheten anse att ett överlevnadsavtal indikerar att arbetstagarna har varit medvetna om arbetsgivarens betalningssvårigheter men trots det fortsatt sin anställning, vilket är en grund för att neka lönegaranti. För att trygga arbetstagarnas ställning föreslås det att bestämmelserna ändras så att överlevnadsavtal inte får tolkas till arbetstagarnas nackdel vid beslut om lönegaranti och att ett avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare om att framskjuta betalningsdagen också binder lönegarantimyndigheten. Arbets- och jämställdhetsutskottet anser att förslagen är motiverade.

Utskottet noterar att de föreslagna ändringarna också leder till strikta form- och fataljkrav för ansökan om och beviljande av lönegaranti. Ett avtal om att framskjuta betalningsdagen är bindande för myndigheten om det innan fordran förfallit till betalning har ingåtts på ett korrekt sätt i rättsligt hänseende. Om avtalet har ingåtts i strid med tvingande lagstiftning eller ett kollektivavtal är det ogiltigt. Framskjutandet av betalningsdagen kan ske formfritt men med tanke på de frister som gäller för lönegaranti är det nödvändigt att det sker skriftligt eller på något annat verifierbart sätt. Utskottet understryker att såväl arbetsgivare som arbetstagare måste informeras effektivt om vad som gäller vid ansökan om och utbetalning av lönegaranti, för att undvika att en ansökan om lönegaranti avslås på grund av formfel.

Utskottet konstaterar att det än så länge inte finns uppgifter om innehållet i överlevnadsavtal. Sannolikt kommer olika slags företag att ingå sådana avtal med varierande innehåll.

I propositionen behandlas endast de överlevnadsavtal som avses i konkurrenskraftsavtalet. Men det finns ett stort antal arbetsgivare i landet som står utanför kollektivavtalen. Det är fullt möjligt att motsvarande överlevnadsavtal ingås också i de här företagen. Utskottet påpekar därför att den lagändring i anslutning till överlevnadsavtal som behandlas i propositionen också kommer att omfatta företag som står utanför kollektivavtalen.

Utnyttjandet av myndighetsuppgifter vid lönegaranti

I propositionen föreslås det vissa ändringar i de bestämmelser med stöd av vilka lönegarantimyndigheten har rätt att få uppgifter ur fullgöranderapporter som gjorts vid Enheten för utredning av grå ekonomi. Syftet är att minska lönegarantimyndighetens administrativa börda och göra det

Betänkande AjUB 9/2016 rd

lättare att reda ut oklarheter i samband med lönegaranti samt att motverka grå ekonomi. Utskottet ser positivt på förslaget.

Utskottet påpekar att det i förslaget till lag om ändring av lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi inte har beaktats den senaste ändringen av lagens 6 §.

DETALJMOTIVERING

3. Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

6 §. Syftet med fullgöranderapporter. Utskottet konstaterar att det varken i ingressen eller i själva lagförslaget har observerats att 6 § ändrades genom lag 858/2016, varvid paragrafen kompletterades med en ny 17 punkt. På grund av detta måste ingressen och punktuppställningen i paragrafen ändras. Utskottet föreslår att 6 § ändras så att den tidigare infogade 17 punkten noteras, varvid den 17 punkt som föreslås i propositionen blir ny 18 punkt.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 196/2016 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 3 i proposition RP 196/2016 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lönegarantilagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lönegarantilagen (866/1998) 5 §, 8 § 1 mom. och 28 § 2 mom., av dem 8 § 1 mom. och 28 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1633/2009, som följer:

Betänkande AjUB 9/2016 rd

5 §

Tid inom vilken ansökan ska göras

Ansökan om att en fordran ska betalas enligt lönegarantin ska göras inom tre månader från det att fordran förfallit till betalning. Ansökan om att skadestånd eller gottgörelse, som baserar sig på lag eller avtal och som saknar särskild förfallodag, ska betalas enligt lönegarantin ska göras inom tre månader från det att domen vunnit laga kraft eller det att avtalet ingåtts med iakttagande av etablerad arbetsmarknadspraxis.

Ett avtal om flyttning av förfallodagen för en fordran är bindande för lönegarantimyndigheten, om avtalet har ingåtts innan fordran förfallit till betalning och avtalet är bindande mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Dessutom förutsätts att avtalet har ingåtts skriftligen eller att flyttning av förfallodagen annars kan verifieras.

8 §

Förhinder av missbruk

Lönegarantimyndigheten har rätt att av grundad anledning förvägra betalning enligt lönegarantin eller pröva lönegarantibeloppet i följande situationer:

1) arbetstagarens fordran baserar sig på ett avtal eller arrangemang som uppenbart har ingåtts eller vidtagits i syfte att få betalning enligt lönegarantin,

2) den fordran för vilken det har ansökts om betalning enligt lönegarantin står i ett uppenbart missförhållande till vad som kan anses vara skäligt med hänsyn till det arbete som utförts och omständigheterna i övrigt,

3) arbetstagaren ansöker upprepade gånger om betalning enligt lönegarantin för fordringar hos samma arbetsgivare,

4) arbetstagaren har fortsatt i arbetsavtalsförhållandet ännu efter det att han eller hon på grund av försummelser i samband med löneutbetalningen måste ha varit medveten om att arbetsgivaren inte kan betala ut lönen.

28 §

Upplysningar och handräckning

Närings-, trafik- och miljöcentralen har oberoende av sekretessbestämmelser och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av denna lag av skattemyndigheterna, utökningsmyndigheterna, arbetarskyddsmyndigheterna, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, pensionsanstalterna, arbetslöshetskassorna och arbets- och näringsbyråerna. Centralen har rätt att få uppgifterna också med hjälp av en teknisk anslutning eller annars på elektronisk väg.

Betänkande AjUB 9/2016 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 7 och 26 § i lagen om lönegaranti för sjömän

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om lönegaranti för sjömän (1108/2000) 7 § 1 mom. och 26 § 2 mom., sådana de lyder i lag 1633/2009, som följer:

7 §

Förhindrande av missbruk

Lönegarantimyndigheten har rätt att av grundad anledning förvägra betalning enligt lönegarantin eller pröva lönegarantibeloppet i följande situationer:

- 1) arbetstagarens fordran baserar sig på ett avtal eller arrangemang som uppenbart har ingåtts eller vidtagits i syfte att få betalning enligt lönegarantin,
 - 2) den fordran för vilken det har ansökts om betalning enligt lönegarantin står i ett uppenbart missförhållande till vad som kan anses vara skäligt med hänsyn till det arbete som utförts och omständigheterna i övrigt,
 - 3) arbetstagaren ansöker upprepade gånger om betalning enligt lönegarantin för fordringar hos samma arbetsgivare,
 - 4) arbetstagaren har fortsatt i arbetsavtalsförhållandet ännu efter det att han eller hon på grund av försummelser i samband med löneutbetalningen måste ha varit medveten om att arbetsgivaren inte kan betala ut lönen.
-

26 §

Upplysningar och handräckning

Närings-, trafik- och miljöcentralen har oberoende av sekretessbestämmelser och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att avgiftsfritt få uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av denna lag av skattemyndigheterna, utökningsmyndigheterna, arbetarskyddsmyndigheterna, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, pensionsanstalterna, ar-

Betänkande AjUB 9/2016 rd

betslöshetskassorna och arbets- och näringsbyråerna. Centralen har rätt att få uppgifterna också med hjälp av en teknisk anslutning eller annars på elektronisk väg.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 17 punkten,
sådan den lyder i lag 858/2016, och
fogas till 6 § 1 mom., sådant det lyder i lag 308/2016, en ny 18 punkt som följer:

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

17) den uppgift som föreskrivs i 10 § i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmidlare (853/2016),

18) verkställigheten av lönegarantilagen (866/1998) och lagen om lönegaranti för sjömän (1108/2000).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 17.11.2016

I den avgörande behandlingen deltog

Betänkande AjUB 9/2016 rd

ordförande Tarja Filatov sd
medlem Teuvo Hakkarainen saf
medlem Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Reijo Hongisto saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anna Kontula vänst
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Leena Meri saf
medlem Merja Mäkisalo-Ropponen sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Eero Suutari saml
medlem Martti Talja cent
medlem Juhana Vartiainen saml
ersättare Antero Laukkanen kd.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.